

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyö

Hetu johtoryhmä 10.3.2021

Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies, VM
10.3.2021

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyö

Asettamispäätöksen tehtävät:

- Laatia suunnitelma informaatio-ohjauksen ja viestinnän toteuttamiselle
- Laatia sidosryhmäyhteistyön suunnitelma.
- Ohjeiden, suositusten ja parhaiden käytäntöjen esiintuominen ja seuranta.

Päätavoitteet:

- Selvittää henkilötunnuksen tunnistuskäytön tarkoitus ja käyttötavat
- Pyrkii vähentämään / ehkäisemään HETU:n käyttö tunnistuskäytössä

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön rajaukset

Informaatio-ohjauksen, sidosryhmäyhteistyön sekä viestinnän laajuus ja kohde:

- Pitäydytäänkö asettamispäätöksen tehtävässä; laaditaan suunnitelmat ko. asioille?
 - Varaudutaan myös suunnitelmien ja toimenpiteiden toteuttamiseen
- Koskeeko koko julkista sektoria; valtion virastot ja laitokset, kunnat ja kuntayhtymät? → Kyllä
- Koskeeko koko yksityistä sektoria, palvelujen tuottajat ja tarjoajat → Kyllä, tietyin painotuksin
 - Mitkä ovat tärkeimmät sektorit ja toimialat, ml. julkista palvelutehtävää toteuttavat organisaatiot (mm. eläkevakuutus)
 - Esim. Terveys- ja Sosiaalialan Yrittäjät ry (Teso), yms. (mm. yksityisiä terveydenhuollon toimintayksiköitä 11 799 kpl)
- Koskeeko järjestelmätoimittajia? → Kyllä, tietyin painotuksin
- Pidetäänkö kansalaisviestintä mukana suunnitelmassa vai rajataanko pois?
 - Varaudutaan myös kansalaisviestintään, alkuvaiheessa keskitytään palvelujen tuottajiin
- Mitkä olisivat tärkeimmät toimialat ja palvelut, joihin tulisi vaikuttaa?
 - Nykytilan selvitys henkilötunnuksen käytöstä tunnistuskäytössä valitut toimialat

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön rajaukset

- Ohjeiden, suositusten ja parhaiden käytäntöjen esiintuominen ja seuranta:
 - Miten tunnistamme tarpeet, kohteet ja mistä tarvittava informaatio?
 - Mitkä tahot toteuttavat ohjeita ja suosituksia (keskitetysti, toimijakohtaisesti, tarvekohtaisesti)?
- Nykytilan selvitys henkilötunnuksen käytöstä tunnistuskäytössä saadut tulokset

Nykytilan selvitys henkilötunnuksen käytöstä tunnistuskäytössä

- Toteutetaan nykytilaselvitys henkilötunnuksen käytöstä tunnistuskäytössä.
- Kartoitetaan miksi organisaatiot käyttävät Hetua tunnistamisessa eri kanavissa; sähköisessä asiointissa, puhelinpalvelussa, käyntiasioinnissa ja kirjallisessa asiointissa.
- Selvityksen pohjalta pyritään löytämään vaihtoehtoisia tapoja tunnistamiselle
- Luoda suunnitelmaa siitä, miten Hetun käyttöä tunnistuskäytössä voidaan ehkäistä ja minkälaisia toimia se vaatisi. Tavoitteena olisi saavuttaa tilanne missä Hetua ei pystyisi väärinkäyttämään.
- Selvitys koskettaa sekä julkista että yksityistä sektoria painottuen yksityissektoriin.
- Selvitys ei sisällä tietojärjestelmien välisiä tiedonsiirtoja missä Hetu toimii yhdistävänä tekijänä.

- Toteutus: Työpaja työryhmälle, haastattelut valituille organisaatioille, laaja kysely palveluiden tuottajille ja tarjoajille
- Aikataulu: Työpaja 16.2, Haastattelut ja kyselyt 1.3-16.4, Alustavat tulokset 3.5, Hetu johtoryhmä 18.5.

Henkilötunnuksen käsittely, Tietosuojalaki 29 §

Vastaava säännös oli aiemmin henkilötietolaissa. Sääntelytarve johtuu keskustelun alla olevasta alkuperäistä käyttötarkoitusta laajemmasta hetun käsittelystä yhteiskunnassa. Jos tunnusta käytettäisiin pelkkänä järjestelmien ja niiden välisen tiedonvaihdon yksilöintitunnuksena, ei tällaiselle sääntelylle olisi ollut tarvetta.

- Henkilötunnusta **saa käsitellä** rekisteröidyn suostumuksella tai, jos käsittelystä säädetään laissa. Lisäksi henkilötunnusta **saa käsitellä**, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää:
 - 1) laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi;
 - 2) rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; tai
 - 3) historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten.
- Henkilötunnusta **saa käsitellä** luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luottolaitos-, maksupalvelu-, vuokraus- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa.
- Sen lisäksi, mitä henkilötunnuksen käsittelystä 1 ja 2 momentissa säädetään, henkilötunnuksen **saa luovuttaa** osoitetietojen päivittämiseksi tai moninkertaisten postilähetysten välttämiseksi suoritettavaa tietojenkäsittelyä varten, jos henkilötunnus jo on luovutuksensaajan käytettävissä.
- Henkilötunnusta ei tule merkitä tarpeettomasti henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin.

HETU:n tunnistuskäytön kieltö - taustaa

- HETU:n kieltö tunnistustarkoituksessa on haasteellista, koska HETU harvoin on ainoa tunnistustekijä, mutta usein ainoa yksilöivä tekijä
- Edellyttäisi, että kaikilla kansalaisilla on vähintään virallinen henkilöllisyystodistus → jos tämä on pakollinen, joudutaan miettimään esimerkiksi säätelyä virallisista henkilöllisyystodistuksista ja henkilöllisyystodistuksen maksuttomuutta
 - Lisäksi hyvin suurella todennäköisyydellä kaikilla tulisi olla ainakin mahdollisuus saada vahva sähköisen tunnistamisen menetelmä käyttöönsä
 - Sekä jokin tapa tunnistaa itsensä puhelinasiointinissa
- Pitäisi kieltää tunnistaminen kaikilla muilla tavoilla kuin virallisella henkilöllisyystodistuksella tai vahvalla (tai muuten sovitulla) sähköisellä tunnistusmenetelmällä ellei säätelyssä erikseen sovita toisin, mutta säilyttää HETU:n yksilöivä ominaisuus
- Julkisessa hallinnossa haasteita, jos HETU:n käyttö tunnistavana tietona kiellettäisiin
 - Hallintolain 16§:n mukaisesti: Asiakirjan sisältö: Viranomaiselle toimitettavasta asiakirjasta on käytävä ilmi, mitä asia koskee. Asiakirjassa on mainittava lähettäjän nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.
 - Digipalvelulain 6§:n kanssa: Palvelun käyttäjän sähköinen tunnistaminen; Viranomaisella voi vaatia digitaalisessa palvelussa käyttäjältä sähköistä tunnistamista vain, jos se on tarpeen palvelun tai sen tietosisältöön liittyvien käyttöoikeuksien varmistamiseksi tai palvelussa tehtävään toimeen liittyvien oikeusvaikutusten vuoksi.
- Laki majoitus- ja ravitsemistoiminnasta 6 §: **Matkustajailmoituksessa on mainittava seuraavat tiedot** (matkustajatiedot): matkustajan täydellinen nimi ja suomalainen henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika sekä kansalaisuus;

Mittarit

- Tavoite on määritelty ja se on hyväksytty johtoryhmässä 10.3.2021
- HETUn käyttö tunnistuskäytössä -nykytila on selvitetty 18.5.2021
- Vaihtoehtoiset tavat HETU -tunnistukselle on tunnistettu (kevät 2021) .
- Informaatio-ohjauksen ja sidosryhmäyhteistyön suunnitelma on laadittu ja se on hyväksytty (syksy 2021).
- Tarpeet suosituksille ja ohjeille on tunnistettu. Toimivaltainen viranomaisen ohjeiden ja suositusten antamiselle on tunnistettu (syksy 2021)
- Informaatio-ohjausta ja sidosryhmäyhteistyötä edistetään suunnitelman mukaisesti (syksy 2021 →).

Hankkeen aikataulu

- Aikataulu
 - Hanke asetetaan 1.12.2020 ja se päättyy 31.12.2022.
 - HE luonnos valmis 08/2021, laki voimaan 07/2022 siirtymäsäännöksin (sama aikataulu kuin digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa).
 - VN asetus uusien välimerkkien lisäämiseksi, kevät-kesä 2021.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

heikki.talkkari@vm.fi

Anneli.kupari@vm.fi